

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3-1242

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CHelsea 3-1242

No. 237. — Štev. 237.

NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 9, 1936 — PETEK, 9. OKTOBRA, 1936

Volume XLIV. — Letnik XLIV.

FASISTI SO ZAČELI PRODİRATI S ŠTIRIH STRANI

Mesto Oviedo bo kmalu v vladnih rokah

ZA STRELNE JARKE IN BARIKADE V GLAVNEM MESTU JE IZDALA VLADA POL MILIJONA DOLARJEV

General Franco se je teden dni pripravljaj za splošno prodiranje. — Vladne čete so ustavile prodiranje pri Maquedi. — Komunisti in socialisti so izkopali strelske jarke v Madridu.

LIZBONA, Portugalska, 8. oktobra. — Na štirih točkah v velikanskem polkrogu so uporniki pričeli svoje veliko prodiranje proti Madridu. To prodiranje je pod osebnim vodstvom gen. Francisa Franca.

Na to prodiranje se je general Franco po padcu Toleda pripravljaj en teden. Med tem časom so republikanske čete izvedle več protinapadov, v katerih so bile uporniške vrste pogosto v veliki nevarnosti.

Trije oddelki Marokancev so pričeli prodirati po cesti, ki vodi iz Maquede v Madrid ter so oddaljeni 10 milj od močnih vladnih postojank pri Navalcarnero, 20 milj od glavnega mesta. S pomočjo petih aeroplanov so Marokanci prebili prvo vladno črto in zasedli Santa Cruz del Retamar.

Republikanske čete so imele dovolj časa, da so izkopale strelne jarke na strateških krajih ob cestah, po katerih nameravajo uporniki prodirati proti Madridu.

Medtem ko so zatrjevala prejšnja poročila, da ima general Franco 150,000 vojakov za prodiranje proti glavnemu mestu, jih ima po zadnjih poročilih samo 20,000, ne vstevši armado generala Mole na severu od Madrida v Guadarrama pogorju.

VAMOJADO, Španska, 8. oktobra. — Vladne čete so ustavile marokanske čete, ki so hotele prodirati od Maquede proti Madridu. Močni vladni oddelki drže važne točke med Vamojado in Santa Cruz del Retamar.

Republikanci tudi drže Olias del Rey, 7 milj severno od Toleda in je le malo nevarnosti, do bi bili vrženi iz svojih postojank. Navzlic pogostemu bombardiranju iz zraka uporniki ne morejo napredovati dalje od Bargasa.

MADRID, Španska, 8. oktobra. — Oviedo, ki je še edino mesto v provinci Asturiji, ki je v uporniških rokah, bo v 24 urah padlo in se podalo vladnim četam. Boji okoli mesta se ne prestano nadaljujejo.

Astruski rudarji z dinamitom napadajo upornike in so se v Oviedu že polastili 17 večjih poslopij. Rudarji bi zelo radi dobili v svoje roke uporniškega poveljnika v Oviedu polkovnika Arando živega, ker je dal pomoriti več rudarjev v vojašnici ob pričetku državljanske vojne.

MADRID, Španska, 8. oktobra. — Socijalistični in komunistični branitelji so po ulicah Madrida izkopali strelne jarke, da se bojujejo proti fašistom, ako se njihovim tovarišem izven mesta ne bo posrečilo zadržati upornikov. Za strelne jarke in barikade je vlada izdala \$650,000.

Vojno ministrstvo naznanja, da vladne čete trdno drže svoje vrste zapadno od Madrida in da so se polastile strateško važnega mesta Siguenze.

Nek vladni oddelki so južno od Talavera de la Reina zaplenili fašistični vlak z municijo. V boju za vlak je padlo 22 fašistov.

GIBRALTAR, 8. oktobra. — Aeroplani španske vlade so bombardirali Cadiz. Pri tem je bilo ubitih 20 oseb in več poslopij poškodovanih.

ROOSEVELT SE PRIPRAVLJA NA KAMPANJO

Green mu je zagotovil 90 odstotkov delavskih glasov. — Roosevelt bo mogoče obiskal tudi zapadno obal.

WASHINGTON, D. C., 8. oktobra. — Ko se je predsednik Roosevelt vrnil v Belo hišo iz Hyde Parka, je takoj pričel izdelovati načrt za svojo zapadno kampanjo, katero bo pričel ta teden.

Predsednik je iz Hyde Parka tudi prinesel zagotovilo predsednika delavske federacije W. Greena, da je 90 odstotkov organiziranih in neorganiziranih delavcev zanj.

Med obiskovalci v Hyde Parku je bil tudi demokratični kandidat za gubernerja v Michiganu Frank Murphy, ki je predsedniku rekel, da more upati na 19 elektoralnih glasov Michigana.

Rooseveltovi svetovalci ga skušajo prepričati, da bi svojo predsedniško kampanjo raztegnil tudi na zapadno obal. Po dosedanjem načrtu bo predsednik v petek odpotoval na svojo kampanjo, ki bo trajala 10 dni. Najdalje proti zapadu je predsednik nameraval iti do Denverja.

IZNAJDBE ŠPANSKEGA ZDRAVNIKA

CLEVELAND, Ohio, 7. okt. — Španski zdravnik dr. Antonio Longoria, ki je za svojo iznajdbo novega načina varjenja (welding) dobil baje šest milijonov dolarjev, ima tudi razne druge iznajdbe. Iznašel je naprimer "smrtne žarke", s katerimi je usmrtil na veliko razdaljo mačko in ptico. — Toda smrtne žarke so samo za vojno, jaz sem pa sovražnik vojne, — pravi profesor.

Najbolj je poposen na svoj stroj za varjenje, ki ni večji kot računski stroj, deluje neslišno, se ne segreje in porabi samo dva kilovata električnega toka. Z njim ni mogoče variti samo železa, pač pa tudi druge kovine, tenke in debele plošče, cevi itd.

Ko so ga opozorili, da ga toži Bridgeport Brass Company zaradi kršitve pogodbe, je odvrnil: — Če je družba zamudila priliko, je pač njena stvar. Mene ne briga.

SMRT ZADNJEGA VELIKEGA VEZIRJA

CARIGRAD, Turčija, 8. okt. — V starosti 95 let je umrl danes Tevfik paša, zadnji veliki vezir turškega cesarstva. V predvojni dobi je igral v turški politiki zelo važno vlogo. Za velikega vezirja je bil imenovan leta 1905.

ZANIMANJE ZA RAZOROŽITEV SE JE OŽIVELO

Sklicana bo razorožitvena konferenca. — Razpravljajo tudi o spremembi Liginih pravil.

ŽENEVA, Švica, 8. okt. — Da bi bile odpravljene evropske velike težkoče, je Liga narodov podvzela dva različna koraka: prememba Liginih pravil in problem mednarodne tekme v oboroževanju.

Stalni odbor Lige narodov je predlagal, da je imenovan odbor, ki bi izdelal načrt, po katerem bi bilo mogoče iti na delo za premembo Liginih pravil.

Razorožitveni odbor je tudi prejel francoski predlog za zopetno sklicanje razorožitvene konference, toda nima nikakega upanja na kak uspeh take konference.

Predlog stalnega Liginega odbora bo jutri predložen na seji Lige narodov. Ako bo predlog na seji sprejet, tedaj bo sestavljen odbor, v katerih bodo zastopane vse Ligine članice in ki bo sestavil načrt za premembo Liginih pravil.

Poročilo razorožitvenega odbora bo v petek predloženo zborovanju Lige narodov. V glavnih točkah predlaga razorožitveni odbor: Ureditve trgovine in izdelovanja municije, objava izdatkov za oboroževanje in postavitev stalne razorožitvene komisije.

DR. HRDLIČKA NAŠEL VE- LIKO GLAVO

WASHINGTON, D. C., 8. oktobra. — Dr. Aleš Hrdlička, ki je celo leto je preiskoval Aleutske otoke, se je vrnil v Washington z veliko človeško glavo.

Ta glava je vsebovala največje človeške možgane na zapadni polobli. Ta Aleut, ki je živel pred 100 leti, je imel glavo, ki je vsebovala 2005 kubičnih centimetrov možgan. — Povprečni moških jim ima 1450 kubičnih centimetrov, ženska pa 1300.

Možgani se morejo primerjati z največjimi znanimi možgani ruskega pesnika Turgenjeva, ki so merili 2030 kubičnih centimetrov. Druge velike možgane sta imela Beethoven 1750 in Kant 1740 kubičnih centimetrov.

STARČEK ZA ROOSEVELTA

SANTA MONICA, Cal., 8. oktobra. — William Mendelssohn, bratranec slavnega skladatelja, je obhajal svoj 102. rojstni dan v Culver City. — Pravi, da bo letos glasoval za Roosevelta ter je dodal: "Imel sem to čast, da sem glasoval za

ANGLIJA SLUTI NEVARNOST NOVE VOJNE

Vladni krogi so zelo vznemirjeni. — Berlin molči o ruskem ultimatu. — Anglija ne želi, da bi se Evropa razdelila v dva tabora.

LONDON, Anglija, 8. okt. — Vsed nepričakovane in javne obdolžbe sovjetske Rusije, da so Nemčija, Italija in Portugalska kršile špansko neumestvalno pogodbo, je po mnenju angleških vladnih krogov nastala velika nevarnost za evropsko vojno.

Anglija in Francija gledate na ruski ultimatum z jezo in obžalovanjem, kajti Anglija in Francija ste skušali z neumestvalno pogodbo preprečiti, da bi se Evropa razdelila v fašistični in komunistični tabor.

Ako se Angliji in Franciji v petek na seji izvrševalnega odbora za nevtralnost v španski državljanski vojni ne bo posrečilo pomiriti Rusije in treh obdolženih držav, tedaj bo prišla neumestvalna pogodba ob vsako veljavo in vsaka evropska država bo zavzela svoje stališče glede španskega vprašanja.

Pri tem pa Anglija popolnoma nič ne prikriva, da je takoj spočetka vedela, da od neumestvalne pogodbe ni mogoče pričakovati nikakega uspeha, ker Portugalska ni hotela pristopiti k pogodbi.

Nekateri diplomati pa se čudijo, da sovjetska Rusija že prej ni prišla na dan s svojo obdolžitvijo, ker je bila takoj spočetka naklonjena madriški vladi in ni mogla dolgo gledati, kako nekatere države podpirajo njene nasprotnike.

Angleško vnanje ministrstvo je tudi zaradi objave ruskega ultimata zelo nejevoljno, kajti Angliji bi bilo mnogo ljubše, ako bi bila Rusija pokazala svoje stališče posameznim vladam, ne da bi za to javnost vedela in bi bilo mogoče o tem razpravljati za zaprtimi vrati.

GROF CIANO BO ŠEL V BERLIN

REM, Italija, 8. oktobra. — Vnanji minister grof Galeazzo Ciano bo prihodnji teden odpotoval v Berlin, da se pogaja s Hitlerjem za vstop Nemčije v italijansko - avstrijsko - madžarski blok.

Ta obisk je bil dogovorjen na konferenci med Mussolinijem, grofom Ciano in nemškim poslanikom Ulrichom von Hassel.

tri največje ameriške predsednike: Lincoln, Wilsona in Roosevelta." Mendelssohn je prišel iz Avstrije, ko je bil star 18 let, in je služil v ameriški državljanski

ROOSEVELTQV SIN NI NIČESAR ZAKRIVIL

Sentaor Nye pravi, da je stvar zanj zaključena. Predsednikov sin Elliot ni prodal aeroplanov Rusiji.

AWASHINGTON, D. C., 8. oktobra. — Predsednik senatnega odbora, ki je preiskoval municijsko industrijo, senator Nye, ki je objavil zapriseženo izjavo graditelja aeroplanov H. J. Fokkerja, ki trdi, da je Elliotu Rooseveltu obljubil \$500,000, ako bi ruski vladi prodal 50 njegovih aeroplanov, je izjavil ko je prišel v Washington, da je zanj cela stvar zaključena. Nye je rekel, da njegov odbor zadeve ne bo več preiskoval, da je o tem že poročal in da njegov odbor nima nikakega denarja, da bi še dalje kaj preiskoval.

"Ker ni bila sklenjena nobena kupčija, je jasno na dlani, da predsednikov sin ni napravil nič nepostavnega," je rekel senator Nye. Rekel je tudi, da Fokkerjeve izjave tudi ne bi objavil, ako ne bi nek list za zrakoplovne zadeve obdolžil senatnega odbora, da zadržuje nekatere listine.

Nye je tudi rekel, da sta republikanska člana njegovega odbora senatorja Vandenberg in Barbour z njim istega mnenja, da bi javno zaskrbljevanje v tej zadevi imelo edini namen blatiti predsednika Roosevelta.

Elliot Roosevelt, ki živi v Fort Worth, Tex., pravi, da se ni nikdar zavezal, da bi Rusiji prodal vojaške aeroplane. O kaki proviziji \$500,000 ni bilo nikdar govora. Mladi Roosevelt — Elliot je star 25 let — pravi, da objava Fokkerjeve izjave krati njegove državljanske pravice in da se bo glede tega posvetoval s svojimi odvetniki v New Yorku. Elliot pravi, da je pripravljen senatnemu odboru predložiti pogodbo, katero je pred dvema dvema letoma sklenil s Fokkerjem. Pravi, da je bil tedaj samo govor glede prodaje trgovskih aeroplanov privatnim evropskim zračnim progam.

Elliot Roosevelt pravi, da je bilo v pogodbi določeno, da aeroplani ne smejo biti prodani nobeni tuji vladi.

"Čela zadeva izvira iz republikanskega tabora," je rekel Elliot.

GOEMBOESOVO TRUPLO NA MRTVAŠKEM ODRU

BUDIMPEŠTA, Madžarska, 8. oktobra. — Truplo pokojnega madžarskega ministrskega predsednika Juliusa Goemboesa, kateri je v torek podlegel bolezni na ledicah, leži v parlamentu na mrtvaškem odru.

TOKIO ZAHTEVA SVOBODNO ZONO

Po mnenju Japonske, država Mančukuo ni dovolj zavarovana. — Križa se je približala svojemu višku.

NANKING, Kitajska, 7. okt. Japonci zahtevajo popolno neodvisnost za pet severnih kitajskih provinc. Te province naj bi tvorile posebno zono med Kitajsko in mejo zovo državo Mančukuo.

Tozadevno poročilo je izdalo danes tukajšnje japonsko poslaništvo.

Japonski poslanik dostavlja, da Japonska noče protektorata nad tem ozemljem, toda po mnenju tokijske vlade jo potrebna vmesna država med Mančukuo in Kitajsko.

— Vse se lahko zgodi, — je pisalo tukajšnje časopisje, ko sta se diktator Čiang Kaj-šek in japonski poslanik Kawagoe pripravljala na konferenco, čije svrha bi bila odvrniti naraščajočo krizo.

Japonci so že dosti dobili od Kitajske. Če bodo hoteli še kaj več, bodo njihove zahteve natele na oborožen odpor.

Danes se je vršila tukaj velika vojaška parada, katere se je udeležilo nad trideset tisoč kitajskih vojakov ter veliko število tankov, topov in letal. Namen te demonstracije je bil pokazati moč kitajske armade.

RROWDER TOŽI ŽUPANA

TERRE HAUTE, Ind., 7. oktobra. — Komunistični predsedniški kandidat Earl Browder je danes vložil proti županu in policijskemu načelniku tukajšnjega mesta tožbo za 50 tisoč dolarjev odškodnine, češ, je bil po krivici aretiran.

Browder bo 19. oktobra zopet poskušal govoriti v tukajšnjem mestu.

ŽENSKO SO OBESIL!

DUNAJ, Avstrija, 7. okt. — 42 let stara Josephina Luner je bila danes obešena, ker je do smrti mučila in izstradala svojo mlado dekle. Njen mož, ki ji je pri tem zločinu pomagal, je bil obsojen na šest let.

To je bilo prvo obešenje v Avstriji izza leta 1933, ko je pokojni kancler Dollfuss zopet uvedel smrtno kazen.

CARISTIČNI ČASTNIK OB- SEN NA SMRT

MOSKVA, Sovjetska unija, 8. oktobra. — V Askabadu je bil obsojen na smrt bivši caristični častnik A. J. Jakulin, ker je bil dne 20. septembra leta 1918 udeležen pri usmrtnitvi 26 ljudskih komisarjev v mestu Baku. Njegov tovariš Ziminitsky je bil obsojen na deset let ječe.

